

1821-2021

«*ΤΟ ΑΙΜΑΤΟΒΑΜΜΕΝΟΝ ΕΑΡ*»

ΟΙ ΟΘΩΜΑΝΙΚΕΣ ΣΦΑΓΕΣ

ΣΤΗΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821

Πάσα σπιθαμή ελληνικής γης, όταν ήλθε το πλήρωμα του χρόνου για την αποτίναξη του επαίσχυντου και τυραννικού οθωμανικού ζυγού, τόσο στην κυρίως ηπειρωτική και νησιωτική χώρα του σήμερα λεγόμενου ελλαδικού χώρου, όσο και στα παράλια της Μικράς Ασίας, όπου κατοικούσαν οι υπόδουλοι ραγιαδες Ρωμιοί κατά την περίοδο της εθνικοαπελευθερωτικής επανάστασεως του 1821 ποτίστηκε με το θερμουργό ελληνικό αίμα, αφού οι πάσης ηλικίας Έλληνες γεύθηκαν την δολοφονική μάχαιρα και την γέενα της πυράς, κατόπιν της εντολής του αιμοδιψούς και αιμοβόρου σουλτάνου Μαχμούτ Β΄, του όντως αιμοσταγούς, ο οποίος με τις εν είδει αντιποίνων αθρόες σφαγές κατά των σκλάβων του Ρωμιών επεδίωξε να κάμψει το φρόνημα των επαναστατημένων Ελλήνων και να εδραιώσει την κλονιζόμενη οθωμανική κυριαρχία.

Καίτοι οι πλείστοι Νεοέλληνες γνωρίζουν, όσο βεβαίως γνωρίζουν, μόνο τα γενόμενα πολεμικά συμβάντα και τις φρικώδεις δηώσεις των Οθωμανών τυράννων σε βάρος των υποδούλων και εν έτει 1821 ήδη επαναστατημένων Ελλήνων στον κυρίως ελλαδικό χώρο και δη στις περιοχές της Πελοποννήσου και της Στερεάς Ελλάδος, εντούτοις βαρύς υπήρξε ο φόρος αίματος και στις περιοχές της Κωνσταντινουπόλεως, της Σμύρνης και των Κυδωνιών, όπου το ελληνικό αίμα έρρεε ως ποταμός με το οποίο εποτίσθη το δένδρο της ελευθερίας.

Οι αψευδείς ιστορικές πηγές καταγράφουν τα όσα φρικώδη συντελέσθηκαν από τους τυράννους Οθωμανούς σε βάρος των υποδούλων Ρωμιών όταν το άγγελμα ότι επανέστη η Ελλάς έφθασε μέχρι την Υψηλή Πύλη, η οποία με σπασμωδικές κινήσεις και ενέργειες καταστροφών και πυρπολήσεων, βίας και βιαιοπραγιών, βασανιστηρίων και βιασμών, σφαγών και απαγχονισμών, καθώς και πάσης φύσεως βαρβάρων και φρικωδών ατιμώσεων οι οποίες υποβιβάζουν το ανθρώπινο γένος σε κατώτερο ακόμη και αυτών των κτηνών.

Ο Σπυρίδων Τρικούπης κατέγραψε και διέσωσε στις ιστορικές σελίδες του εν έτει 1860 εκδοθέντος πονήματός του τα όσα εν είδει κολάσεως βίωσαν διά της οθωμανικής λεπίδος οι Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως, η οποία κατά τους μήνες Απρίλιο και Μάιο είχε μετατραπεί σε ένα *απέραντο σφαγείο*, όπου ως άδολοι αμνοί εσφάζοντο αθρόως οι Ρωμιοί Μητροπολίτες και λοιποί κληρικοί του Οικουμενικού Πατριαρχείου, οι επιφανείς προσωπικότητες των Ρωμαϊκών Κοινοτήτων και ο πολύς λαός, άνδρες, γυναίκες, παιδιά και γέροντες πάσης ηλικίας, ενώ οι βεβηλώσεις και οι πράξεις ιεροσυλίας κατά των ιερών και οσίων της Ορθοδόξου πίστεως σε ιερούς ναούς, μονές και κοιμητήρια δεν είχαν τέλος.

Γράφει λοιπόν ο Σπυρίδων Τρικούπης τα κάτωθι: «*Την αυτήν δε Κυριακήν του Πάσχα εκρέμασεν η Πύλη και τρεις των φυλακισθέντων αρχιερέων, τον Εφέσου, τον Αγκιάλου και τον Νικομηδείας. Ο τελευταίος ούτος, υπέργηρος ων, πριν φθάση εις τον τόπον της ποινής, πεσών κατά γης εξεψύχησεν, αλλά και νεκρός εκρεμάσθη. Τόσον δε ελύσσων οι Τούρκοι κατ' εκείνας τας ημέρας, ώστε όχι μόνον εφόνευσαν σωρηδόν αυθαιρέτως και*

αφόβως όσους απήντων Έλληνας, αλλά και, ως αν δεν ήρκουν εις χορτασμόν τα αίματα των ζώντων, επιστόλιζαν, περιφερόμενοι αχαλινώτως, και αυτούς τους κρεμαμένους, και διεμέλιζαν και τους επί γης νεκρούς. Περιήρχοντο δε τας οδούς και τινες ζητούντες αντιμισθίαν εις απαγωγήν των εν αυταίς πτωμάτων. Ουδαμού δε της πόλεως ετόλμα Χριστιανός να φανή, ή των παραθύρων να προκύψη.

Η Κωνσταντινούπολη εφείνετο μάλλον καταγώγιον ληστών και αιμοβόρων θηρίων, ή καθέδρα βασιλέως και διαμονή ευρωπαϊών πρέσβειων. Πολλοί των Ελλήνων εδραπέτευαν και κατέφευγαν υπό την γενναίαν και φιλόχριστον περίθαλψιν της Ρωσσίας εις ξένην γην αφανείς και γυμνοί οι πρόην επιφανείς και βαθύπλουτοι.

Ο μανιώδης όχλος της Κωνσταντινουπόλεως εξεμάνη και κατ' αυτών των ιερών ναών των Χριστιανών. Την 22 Απριλίου συνήχθησαν προς τα χαράγματα νεανίαί Τούρκοι κατά το Εδρηνέκαπη, ηνώθησαν και τινες ηλικιωμένοι, και εισήλθαν όλοι εις την εκεί εκκλησίαν διά της βίας, εσύντριψαν τα στασίδια και ήρπασαν τα ασημικά, τα σκεύη της και τα άμφια των εφημερίων της. Παρεκάθητο φυλακή και τους είδεν, αλλ' ούτε τους επέπληξεν, ούτε τους εμπόδισεν. Θαρρυνθέντες οι άτακτοι, συμπαραλαβόντες και άλλους ομοίους των, και φέροντες επί δοκαρίων εν είδει σημαιών τα φελώνια, τα επιτραχήλια και άλλα ιερά άμφια, αλαλάζοντες και χλευάζοντες, υπήγαν εις την εκκλησίαν του Εγγρίκαπη, όπου εσύντριψαν τους πολυελαίους, έρριψαν κατά γης τα εικονοστάσια, έσπασαν τας εικόνας, εποδοπάτησαν τα ιερά σκεύη, και ήρπασαν τα ασημικά. Εκείθεν μετέβησαν εις τας εκκλησίας της Παναγίας του Μουχλίου, της Ξυλόπορτας, του Πατριαρχείου του αγίου Τάφου και του αγίου Ιωάννου του Μπαλατά αθεμιτουργούντες. Εκείθεν εκίνησαν προς την του Οικουμενικού Πατριαρχείου, όπου φθάσαντες ηύραν τας πύλας κλειστάς και δεν εδυνήθησαν να τας ανοίξωσιν ούσας σιδηράς. Δύο δε εφημερίους, παρευρεθέντας εν τη αυλή του Πατριαρχείου, οι μανιώδεις ούτοι εσκότωσαν.

Το συμβάν τούτο ιδούσαι γυναίκες εκ των πέριξ οικιών ήρχισαν να ολολύζωσιν υποθέσασαι, ότι η Πύλη απεφάσισε γενικήν σφαγήν, ως εμιθυρίζετο. Γενικός δε ο φόβος κατέβαλεν όλην την ενορίαν του Πατριαρχείου, εντός και εκτός Φαναρίου, ώστε δεν ηκούοντο ειμή ολολυγμοί Χριστιανών, και στασιώδεις και φονικαί κραυγαί υπερδιακοσίων Τούρκων. Οι Τούρκοι, μη δυνηθέντες να εισέλθωσιν εις την εκκλησίαν, ώρμησαν εις τα Πατριαρχεία και τα εγύμνωσαν. Οι δε ευρεθέντες εν αυτοίς καλόγηροι διεσκορπίσθησαν, και πολλοί ανέβησαν επί της στέγης καταφεύγοντες εις τας όπισθεν οθωμανικάς οικίας. Ο δε νεοχειροτόνητος Πατριάρχης κατέφυγε προς το μέρος του κοινού του Πατριαρχείου, όπου ευρόντες τον οι κακούργοι, οι μεν τον ύβριζαν και τον εφοβέριζαν, οι δε τον επροστάτευαν λέγοντες, ότι ήτο πιστός. Τον συνώδευσαν δε και εις την αστυνομίαν του Φαναρίου όπου ηύρεν επί τέλους άσυλον. Αι σκηναί αύται ήρχισαν περί τον όρθρον, και μόλις έπαυσαν την δ' ώραν μετά μεσημβρίαν διά της ενόπλου επεμβάσεως του γενιτσάραγα. Την δε επιούσαν η εξουσία έστειλεν εις το Πατριαρχείον όσα των διαρπαγέντων εδυνήθη να διασώση.

Μαινόμενος ο όχλος κατηδάφισε και την εκκλησίαν της Παναγίας του Μπαλουκλή διαφερόντως τιμωμένην διά το εν αυτή αγίασμα.

Η λύσσα δε της εξουσίας δεν ήτο μετριωτέρα της του όχλου. Αν και εφάνη ότι απεδοκίμαζε τας προϊστοριθείσας κατά των ιερών ναών του όχλου πράξεις, ούτε τινά των ατάκτων επαίδευσεν, ούτε αύτη έπαυσε χέουσα, ως και πρότερον, το αίμα του κλήρου και των κοσμικών. Εν ω δε έφριττεν όλη η Ευρώπη δι' όσας προανεφέραμεν μισοφόνους

πράξεις της τουρκικής εξουσίας, ο σουλτάνος εκάθηρε τον αρχιεπίσκοπο Μπεντερλή-Αλήπασαν διότι, ως διελάμβανεν το έγγραφον της καθαιρέσεως, εφείδετο του αίματος των Ελλήνων, και αντικατέστησε τον Σαλήπασαν. Την τρίτην δε του Μαΐου, ο εστί, την ημέραν του διορισμού του νέου αρχιεπίσκοπου, και την δωδεκάτην αφ' ης εβηβλώθησαν οι ναοί και εχλευάσθησαν πανδήμως τα ιερά, απεκεφάλισεν η Πύλη τον υπερεκαντοταετή επίσκοπον Μυριουπόλεως, και τον εννεακαιδεκαετή υιόν του πρώτου άρχοντος της Ροδοστού. Την δε επαύριον διέταξε να κρεμασθώσι και οι λοιποί φυλακισθέντες αρχιερείς, ο Δέρκων, ο Ανδριανουπόλεως, ο Τυρνόβου και ο Θεσσαλονίκης. Οι φιλόχριστοι ούτοι αρχιερείς εν ω μετεκομίζοντο εις τον τόπον της ποινής εντός ενός και του αυτού πλοιαρίου, προητοιμάσθησαν πλήρεις πίστεως και ευλαβείας εις αποβίωσιν, έψαλαν οι ίδιοι την νεκρώσιμον ακολουθίαν, ικέτευσαν τον Θεόν των πνευμάτων και πάσης σαρκός υπέρ αναπαύσεως των ψυχών αυτών, και ευλόγησαν αλλήλους ειπόντες το «Μακαρία η οδός η πορεύη σήμερον».

Αφ' ου δε προσώρμισε το φέρον αυτούς πλοιάριον εις το Αρναούτκιον, ο αγχονιστής, συμπλωτήρ και αυτός, διέταξε τον Τυρνόβου ν' αποβή και να τον παρακολουθήση. Ο Τυρνόβου κλίνας την κεφαλήν απεχαιρέτησε τους εν τω πλοιαρίω συναδελφούς και συλλειτουργούς, τους ησπάσθη τον τελευταίον ασπασμόν, τοις είπεν εν συντριβή καρδίας «καλή αντάμωσις αδελφοί εις την άλλην ζωήν», και παρακολουθήσας τον αγχονιστήν εκρεμάσθη από του ανωφλίου της οικίας παρακειμένου τινός κουρείου.

Ο δε μέλας την μορφήν καθώς και την καρδίαν αγχονιστής, επανελθών εις το πλοιάριον, μετέφερε τα εν αυτώ απολειφθέντα θύματα εις Μέγα-Ρεύμα όπου εκρέμασε τον Ανδριανουπόλεως. Εκείθεν μετέβη εις Νεοχώρι όπου εκρέμασε τον Θεσσαλονίκης, κακείθεν εις Θεραπειά προς ποινήν του Δέρκων. Ο υπέργηρος ούτος αρχιερεύς, ο υπέρ πάντα άλλον τιμώμενος διά την εμβρίθειαν, την πολλήν ελευθεροστομίαν και την γενναιοκαρδίαν του, φθάσας εις τον πυλώνα της μητροπόλεώς του όπου έμελλε να κρεμασθή, εξήτησεν άδειαν να προσευχηθή, προσευχήθη, παρεκάλεσε τον αγχονιστήν να μη του δέση τας χείρας, και λαβών ην εκράτει εκείνος θηλειάν, την ευλόγησε τρις σταυροειδώς εκφωνήσας το «εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος», και στραφείς προς τον αγχονιστήν, είπε βαρεία τη φωνή, «εκτέλεσε την εντολήν του ασεβούς κυρίου σου». Είπε, και η εντολή του ασεβούς εξετελέσθη.

Την αυτήν ημέραν εκρέμασεν η Πύλη και τον πιστόν αρχιδιάκονον του Πατριάρχου Γρηγορίου, Νικηφόρον, και τινας κοσμικούς. Μαθούσα δε, ότι και οι εν τω στόλω υπηρετούντες Υδραίοι εβουλεύοντο τον εμπρησμόν του, τον μεν αρχηγόν αυτών Κωνσταντίνον Γκιούστον και τους συν αυτώ αδελφούς και συγγενείς του απεκεφάλισεν επί της δεξαμενής του ναυστάθμου, τους δε λοιπούς τους μεν εκρέμασε, τους δε έπνιξε. Μεληδόν κατέκοψεν επί της ακτής του ναυστάθμου μετά τινάς ημέρας και τον διερμηνέα του στόλου, Νικόλαον Μουρούζην, νεώτερον αδελφόν του προαποκεφαλισθέντος μεγάλου διερμηνέως.

Εν μέσω δε των μεγίστων τούτων κακών, πολλοί εξωρίζοντο, αλλά και εν τη εξορία κατέστρεψεν η Πύλη τινάς των επισημοτέρων εν οίς και τον προ ολίγου αυθέντην της Βλαχίας αναδειχθέντα Σκαρλάτον Καλλιμάχην. Εγένοντο δε και φόνοι, άλλοι αντ' άλλων, παρά την διαταγήν και εις εμπαιγμόν αυτής της Πύλης...

Εν ω δε οι φόνοι ήσαν αδιάλειπτοι εντός της βασιλευούσης, ουδένα Έλληνα άφινεν η εξουσία να φύγη εκείθεν. Επ' αυτώ τούτω την 8 Μαΐου αναγνώσθη Φιρμάνι εν τω

Πατριαρχείω διαπτάτον τον Πατριάρχην να προσκαλέση όλους τους ομοπίστους του ραγιαδάς, και να λάβη εγγύησιν της μη φυγής των εκ Κωνσταντινουπόλεως. Να τους υποχρεώση δε και να αλληλεγγυώνται πέντε συνάμα, ώστε, αν εις εκ των πέντε έφευγεν, οι λοιποί τέσσαρες να ήναι ένοχοι θανάτου. Τιοιουτοτρόπως οι εν τη Βασιλευούση δυστυχείς Έλληνες εκινδύνευαν πάντοτε διότι ή εφονεύοντο αν δεν έφευγαν, ή αν έφευγεν εις, εκινδύνευαν να φονευθώσι τέσσαρες αντ' αυτού.

Παύοντες την αιμοσταγή διήγησιν των τραγικών συμβάντων εν Κωνσταντινουπόλει, εν η και μόνη δεκακισχίλιοι Χριστιανοί εθυσιάσθησαν, δεν δυνάμεθα να μη θαυμάσωμεν τον μέγαν χαρακτήρα, ον ο κλήρος, ο θεός τω όντι κλήρος, και οι άρχοντες επί της καταδιώξεώς των έδειξαν. Εν μέσω των δεσμών και των βασάνων, κατέμπροσθεν της επονειδίστου αγχόνης και υπό την ανθρωποκτόνον αζίνην, πολλοί εξ αυτών παρωρμόντο ν' αρνηθώσι τον Χριστόν προς διαφύλαξιν της ζωής και απόλαυσιν πολλών άλλων επιγείων αγαθών, αλλ' όλοι μέχρις ενός επροτίμησαν τας βασάνους και τον θάνατον.

Ότε εν τη βασιλική καθέδρα εχέετο ποταμηδόν και ανηλεώς το αίμα του ιερού κλήρου, των αρχόντων, των εμπόρων, των τεχνιτών και αυτού του όχλου. Ότε διά μόνης της φυγής, και αυτής επί θανατική ποινή απηγορευμένης, οι μεν άνδρες ήλπιζαν ν' αποφύγωσι τας βασάνους και τον θάνατον, αι δε γυναίκες την ατιμίαν. Ότε τα Άγια των Αγίων εμιαίνοντο, και ό,τι εσέβετο και επροσκύνει ο Χριστιανός εσυντρίβετο, εποδοπατείτο ή εχλευάζετο. Ότε αι οικίαι επατούντο και αι ιδιοκτησίαι ηρπάζοντο. Ότε όλα ταύτα επράττοντο υπό τας όψεις των αντιπροσώπων των ευρωπαϊκών αυλών και τα πλείστα διά των διαταγών αυτού του σουλτάνου, εύκολον είναι να συμπεράνη τις τας αιματοχυσίας και τα παντός είδους παθήματα των δυστυχών Ελλήνων κατά τα άλλα μέρη της τουρκικής αυτοκρατορίας. Όπου Τούρκοι και Έλληνες, εκεί και σφαγαί και αρπαγαί και ατιμίαι...».

Και ούτω εγένετο Ελλάς.